

Prosjektbeskrivelse: Prøvekjøre.no – el-sykkel Bergen/Hordaland 2015-2018

1. Innledning

Bilholdet og privatbilismen i norske byer øker stadig. Resultatet er helseskadelig byluft, klimagassutslipp og trafikkorker - også for kollektivreisende. For Bergen gir Bybanen et forutsigbart transportalternativ for mange langs bybanetraseen, men det trengs flere miljøvennlige alternativer for arbeidsreiser eller reiser til kollektivknutepunkt. Sykkelen kan gi mer forutsigbar reisetid og betydelig helsegevinst, men mange oppfatter det som tungvint og utrygt. Motbakker kan gjøre sykling utfordrende i Bergen. Samtidig er det kommet nye elektriske sykler på markedet, som kan øke sykkelens attraktivitet og rekkevidde.

Om flere får erfaring med at elektriske sykler er enklere å sykle med og har lengre rekkevidde enn vanlig sykkel, kan dette bli en aktuell transportløsning for langt flere. Om brukernes erfaringer og behov for tilrettelegging blir hentet inn, kan dette bidra til at flere endrer sine reisevaner. Dette vil igjen bidra til å styrke sykkelsatsingen og fremme flere miljøvennlige reiser i Bergen og Hordaland.

Fra åpningen av Prøvekjøre el-sykkel med samarbeidspartnerne i Bergen

2. Bakgrunn

Norske byer står overfor store utfordringer knyttet til folkehelse, forurensing og trafikkavvikling. I perioden 1990 til 2007 har veksten i veitrafikken i Bergen vært over 70 prosent. Økningen i biltrafikken har vært 1,5 ganger større enn befolkningsveksten. Veksten skyldes både befolkningsvekst, økt bilhold og endrede reisevaner. Effekten av kapasitetsutvidelse innhentes av trafikkveksten. (Urbanet analyse/Norconsult 2009). Denne trenden avspeiler seg i dårligere livskvalitet, økt lokal forurensing og klimagassutslipp, og økte kostnader i helsevesenet. I tillegg til de store problemene med lokal luftforurensing står veitrafikken for 56 prosent av alle klimagassutslipp i Bergen (SSB). Skal vi møte klimautfordringen, må reisevaner endres til mer energi- og miljøvennlige alternativer.

Samtidig advarer TØI i rapporten "Sykkelandeler og trafikkmengder med bil" (2010) om at satsing på økt sykling bidrar minimalt til å redusere biltrafikken i rushtiden. Dette er basert på nasjonale tall som sier at rene arbeidsreiser utgjør 18% av de korte bilturene, og

at arbeidsreisene ofte er en del av en lengre kjede. (Andelen rene arbeidsreiser kan være annerledes i Bergen enn nasjonalt.) Selv ved en større økning i andelen syklende på bekostning av kortere bilreiser, blir effekten på rushtidstrafikken moderat. Dette siden gjennomsnittlig lengre på alle sykkelreiser i reisevaneundersøkelsen 2009 bare er 4 kilometer. Elektriske sykler vil forlenge sykkelens rekkevidde og kunne inngå i lengre transportkjeder enn vanlige sykler gjør i dag. Derfor kan elektrisk sykkel bidra mer til å reduserte bilkøene enn vanlig sykkel. El-sykler kan bli jokeren i overgangen til mer bærekraftig transport, særlig i byene.

Sykling er arealeffektivt, klimavennlig og gir positive helsegevinster. Regelmessig fysisk aktivitet, som sykling, har store helsemessige gevinster. Helsemyndighetene advarer om at mindre fysisk aktivitet kan gi dårligere livskvalitet og oppfordrer til økt daglig bevegelse for å gi befolkningen flere år med god helse.

I sykkelstrategi for Bergen antas det at halvparten av syklistene oppnår helseeffekter de ellers ikke ville ha hatt. Reisemønsteret i Bergen er godt egnet for sykling. Sykkelstrategi for Bergen viser til at så mange som 40 % bor under 5 km fra arbeidsplassen. Hele 70 % bor under 10 km fra arbeidsplassen. Potensielt kan alle disse reisene foregå på sykkel. Til tross for dette er sykkelandelen lav, bare 3 % av alle reiser i Bergen er på sykkel (RVU 2005). I sykkelstrategi for Bergen er målsettingen å oppnå en sykkelandel på 10 % innen 2019. Målsettingen er verken ambisiøs eller tilstrekkelig, likevel vil en slik økning ikke skje uten mange gode tiltak for endre reisevaner.

Å endre reisevaner forutsetter at det finnes gode alternative reisemåter, og det kreves hendelser som gjør at disse alternativene blir kjent og tas i bruk. Opprettholdelse av mer miljøvennlige reisevaner krever tilrettelegging og kampanje for å gjøre flere klar over løsningene. Mange opplever at innsatsen som kreves for å reise miljøvennlig er større enn utbyttet og kjører heller bil. Ulike mennesker trenger ulike transportløsninger, men mange vet ikke hvilke løsninger som finnes, og hvilke løsninger som kan være aktuelt for dem.

Bergen kommunes kampanje "Jeg reiser smart" og Bedriftsidrettens "Sykle til jobben"-kampanje gjør en viktig jobb for å få flere syklistere. Samtidig gjelder det å treffe flere av de bilistene som ønsker et bekvemmelig reisetilbud. Promotering av nye sykkelmodeller med elektrisk framdrift kan gjøre bruk av sykkel aktuelt for flere typer brukere. Disse løsningene gjør sykkelturen mer behagelig selv i bratte motbakker, og gjør bruk av sykkel til et reelt alternativ for flere. Pr. i dag er kjennskapet til disse løsningene dårlig blant byens innbyggere. Elektriske sykler kan gjøre sykling attraktivt for flere innbyggere som sammen med holdningsendringer og bedre sykkelveinettet vil være viktige bidrag for å få flere over på sykkel i Bergen.

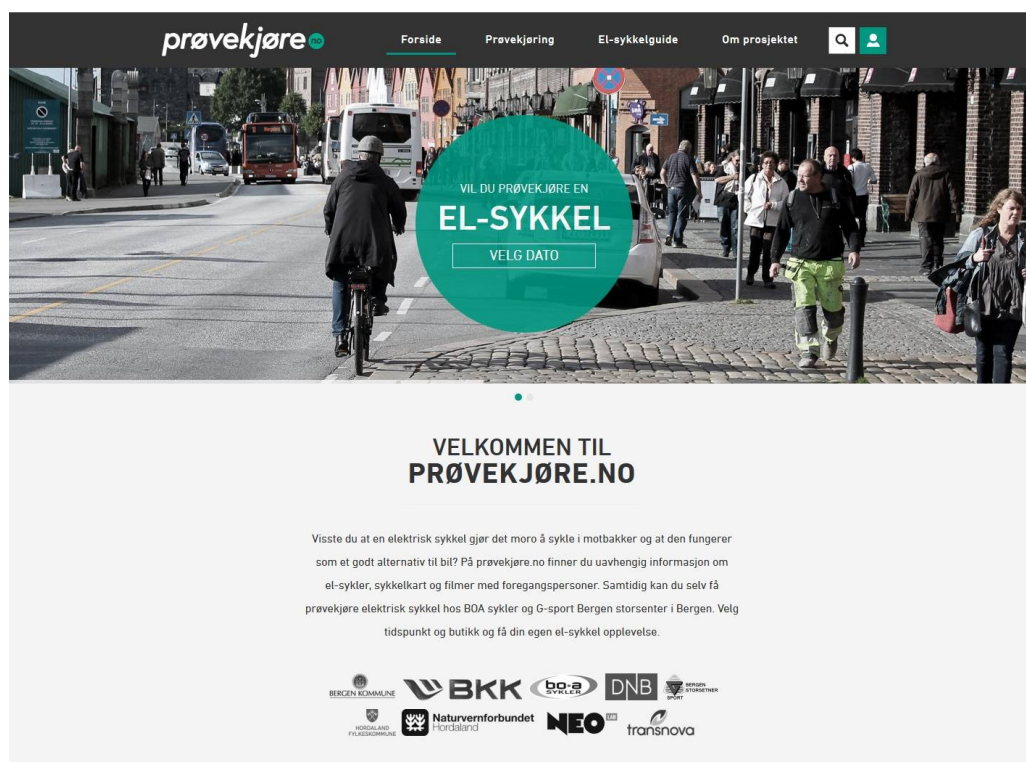
For å oppnå kommunale, regionale og nasjonale målsettinger om økt sykling og mindre bruk av personbiler, må flere aktører jobbe sammen. Prosjektet Prøvekjøre.no - fra billist til el-syklist vil bidra til økt samarbeid for å fremme det miljøvennlig og helsefremmende transportmiddelet sykkel. Dette pilotprosjektet kan danne mønster for andre byer som opplever samme utfordringer som i Bergen. I 2008 startet Naturvernforbundet Hordaland i samarbeid med Bergen kommune og BKK klima- og energiprojektet Oljefri.no Gjennom dette har vi presentert gode klimavennlige alternativ til oljefyr og lavenergiløsninger samtidig som vi setter folk i kontakt med lokale kvalitetssikrede tilbydere av klimavennlig oppvarming. I dag drives prosjektet i Akershus, Oslo, Hordaland, Kristiansandsregionen og Trondheim. På sikt kan prøvekjøre også bli et nasjonalt prosjekt etter modell fra oljefri.no

3. Målsetting i Prøvekjøre.no i Bergen/Hordaland

Overordnet mål: Gjøre el-sykkel til et mer attraktivt tilbud for flere jobbreiser, for dermed å bidra til bedre folkehelse, mindre køkjøring, økt arealeffektivitet innen transportsektoren, redusert klimagassutslipp, lokal forurensning og energibehov i fylket.

Delmål:

- Produsere innhold på prøvekjøre.no og tilby virtuell og praktisk prøvekjøring av el-sykkel i fylket.
- Ha el-sykler tilgjengelig for prøvekjøring på minst 8 godkjente sykkelbutikker i Hordaland
- La minst 10 000 personer få erfaring med å bruke el-sykkel i prosjektperioden.
- Samarbeide med bedrifter i Hordaland om tilrettelegging for sykling og utprøving av el-sykkel blant deres ansatte.
- Hente inn erfaringer fra prøvekjørerne og bruke de til å utarbeide råd om sykkeltilrettelegging i Hordaland.
- Identifisere tiltak som fremmer bruk av sykkel som transportmiddel til og fra arbeid.

Skjermdump fra forsiden av prøvekjøre.no

4. Naturvernforbundets rolle

Naturvernforbundet har høy troverdighet innen klima- og energispørsmål. 60 prosent av befolkningen har stor eller meget stor tillit til at Naturvernforbundet tar en aktiv rolle for å redusere utslipp av klimagasser. Det er Naturvernforbundet (60 prosent) og Bellona (58 prosent) som har størst tillit i befolkningen (TNS Gallup 2013). Slik tillit gir Naturvernforbundet store muligheter, men også et stort ansvar.

Naturvernforbundet jobber for å skape et samfunn i økologisk balanse. Innen transportområdet må samfunnet planlegges slik at transportbehovet reduseres og enhetene som beveger seg har lavest mulig vekt og høyest mulig energieffektivitet.

Naturvernforbundet har en systemtilnærming til utfordringen, der ulike transportformer må spille sammen for å sikre bærekraftig bevegelse med lavt energiforbruk. På denne måten fremmes summen av enkeltbidrag i stedet for enkeltinteresser.

Naturvernforbundet har kompetanse og troverdighet til å fremme gode løsninger og tiltak som øker bruken av bærekraftige transportformer. Kombinasjonen mellom å ha engasjerte frivillige og ansatte gjør det enklere å nå ut til målgruppene. Kombinasjonen av å la innbyggere prøve ut velfungerende miljøløsninger og invitere dem til å bli med i Naturvernforbundet, kan også skape økt engasjement blant innbyggerne og støtte til politikere som fremmer bærekraftige løsninger.

5. Samarbeidspartnere/støttespillere

Bergen kommune ved byrådsavdeling for byutvikling, klima og miljø, Hordaland fylkeskommune ved klima- og naturressursseksjonen og DNB har vært samarbeidspartnere i pilotprosjektet Prøvekjøre.no Vi søker videre samarbeid og vil også invitere med flere kommuner og prøvekjørepартnere. Ønsker dessuten å videreføre samarbeid med BOA sykler, G-sport Bergen Storsenter, Horten sykkel sport og Stian sport. Vi søker også støtte til prosjektet "Prøvekjøre ny sykkelstil" fra Transnova, der mange av verktøyene også vil komme innbyggerne i Hordaland til nytte.

6. Målgrupper

- Bilister i Hordaland som har en reiseavstand på under 10 km til jobb, som synes vanlig sykkel er for tungvindt eller ikke ønsker å komme utslitt fram til møter, som liker å styre egen tid og ønsker god helse.
- Ansatte hos Prøvekjørepартnere og Prøvekjørekommuner i Hordaland som har som mål å redusere arbeidsreiser med bil og ønsker å fremme aktivitet og bedre helse hos sine ansatte.

7. Status og fremdriftsplan

1) Prøvekjøre.no har blitt utviklet i samarbeid med reklamebyrået Neolab og inneholder følgende funksjonalitet:

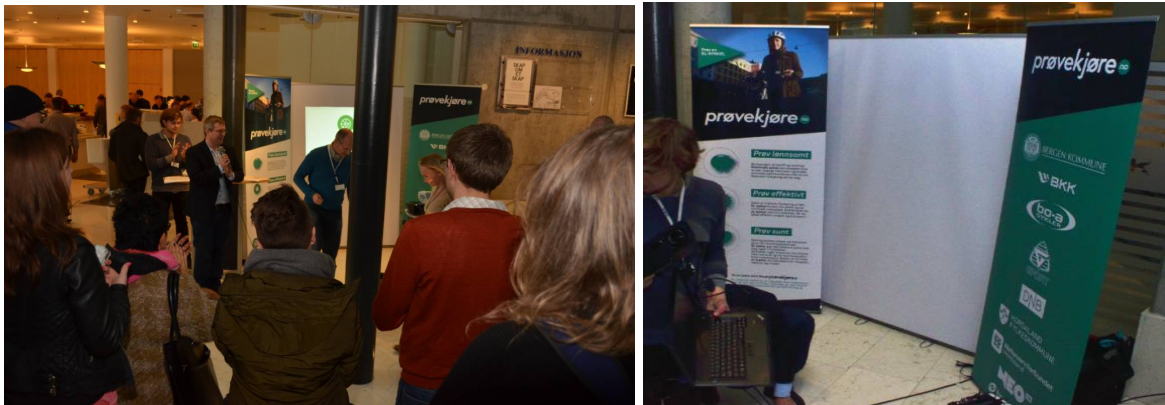
- uavhengig informasjon om el-sykkelens fordeler og ulemper.
- sykkelkart fra Googlemaps med mulighet for å finne personlige sykkelruter.
- funksjonalitet for å prøve virtuell prøvekjøring av el-sykkel og se/lese transporthistorier fra utvalgte personer.
- en bestillingsløsning el-sykkel for praktisk prøvekjøring.
- en produktveileder som viser tilgjengelige sykler hos sykkelbutikkene.
- mulighet til å formidle kontakt mellom interesserte brukere og el-sykkel butikker.

2) Det er inngått samarbeid med tre sykkelbutikker i Bergen, G-Sport Bergen storsenter, G-sport Laguneparken og BoA Sykler. Disse butikkene stiller hver med minst tre el-sykler til prøvekjøring. Syklene vil lånes ut over en uke. For å utløse handling og varig effekt av

prosjektet vil sykkelimportør/butikkene tilby en tidsavgrenset rabatt på kjøp av el-sykkel etter prøvekjøring.

3) I forbindelse med nettsidene er det utviklet funksjonalitet for en evaluering for å hente inn erfaringer fra prøvekjørerne. En del blir fylt ut, rett etter prøvekjøring, i butikken av en butikkansatt, en på e-post en uke senere, og en siste evaluering blir etterspurt 6 måneder etter endt prøvekjøring. Dette for å undersøke blant annet om prøvekjøringen førte til kjøp av el-sykkel, samt hvor mye el-sykkelen ble benyttet, og hvor mye bilbruk den erstattet i det lange løp. Samt å vurdere kvaliteten av tjenesten.

4) Det er utviklet en utstilling med flere elektrisk sykler, sykkeltralle og stand som viser gevinster med sykling og hvor vi gir mulighet for kort prøvekjøring på stedet og mulighet for bestilling av praktisk prøvekjøring gjennom nettsiden.

5) Prøvekjøre.no fra bilist til el-syklist ble lansert 25. november 2013 med ansatte fra BKK og fylkesordfører i Hordaland fylkeskommune Tom-Christer Nilsen, sykkelsjef i Bergen Einar Grieg, konserndirektør i BKK Jostein Søfteland, rådgiver i Transnova Petter Øyn samt sykkelbutikkene G-sport Bergen Storsenter og BOA sykler.

El-sker el-sykkel
Med denne el-sykkelen skal sykkelreisens forlenges til enge og slappet ha seg.

– Det er nesten som å køyra motorsykk
– Det er nesten for godt til å vera sant, seier nyfrelst el-sykkelenusiast.

el-syklar heil...

6) Fremover arbeides det med å videreutvikle prosjektet og gjennomføre aktiviteter. Arbeide for å øke kapasitet på el-sykler og inngå flere avtaler med bedrifter i Hordaland som ønsker å satse på bærekraftig transport og bedre helse hos de ansatte. Arbeide for å forbedre arbeidssiden, samle inn gode transporthistorier og produsere filmer og tekster som inspirerer til handling i Hordaland.

7. Forutsetninger og risiko

Forutsetningen for å opprettholde et fungerende prosjektet er støtte fra samarbeidspartnere/støttespillere og samarbeid med aktuelle sykkelbutikker. Det er særlig viktig med offentlig støtte til prosjektet, siden dette er en forutsetning for privat innsats.

8. Kvalitetssikring

Det legges opp til en intern kvalitetssikring av prosjektet underveis. Styret i Naturvernforbundet Hordaland skal hvert halvår bli forelagt status for kampanjearbeidet. På den måten vil man kunne sikre framdrift i kampanjen. Det vil også foregå en årlig rapportering til samarbeidspartnerne i prosjektet med både aktivitetsrapport og økonomisk rapport fra foregående år. Dessuten skal de støttespillerne som ønsker det kunne delta i prosjektets referansegruppe.

9. Finansiering/organisering

Bergen kommune, Hordaland fylkeskommune og prøvekjørepnere deltar og bidrar til å finansiere Prøvekjøre.no i Bergen/Hordaland. Sykkelbutikkene/importørene BOAsykler, G-sport Bergen storsenter og Lagunen, Horten sykkelport og Stian sport deltar ved utlån av el-sykler, vedlikehold og tilbud på salg. Innbyggere som prøvekjører en uke betaler 350.-til dette nasjonale prosjektet. Ansatte i samarbeidsbedrifter og kommuner som støtter prosjektet og medlemmer i Naturvernforbundet får låne el-sykkelen uten tilleggsbetaling.

Naturvernforbundet Hordaland jobber med finansiering til det nasjonale prosjektet "Prøvekjøre ny sykkelstil for ansatte og virksomheter". Dette skal kartlegge muligheter for at virksomheter kan bruke el-sykkel i egen virksomhet, bidra til å utvide elektrisk og transportsykkel produktoversikt, få produsert filmer som skaper ny sykkel identitet og bidra til nasjonal lansering av Prøvekjøre på 10 steder i Norge.

Prøvekjøre.no Bergen og Hordaland er avhengig av at det nasjonale prosjektet også blir finansiert, siden verktøyene som utvikles her er nødvendig for det regionale arbeidet. Dessuten vil ansatte kunne veksle mellom å jobbe med de to prosjektene.

Naturvernforbundets prosjektkoordinator vil gjennomføre det regionale og det nasjonale prosjektet. Flere ansatte vil bli involvert om finansieringen tillater det. Regionale støttespillerne vil tilby prøvekjøring til sine ansatte, tilrettelegge for at egne ansatte kan benytte elektrisk sykkel, omtale prosjektet gjennom sine kanaler. De får dessuten delta i den regionale referansegruppen.

10. Budsjett 2015-2017 Prøvekjøre Bergen/Hordaland

Prosjektarbeidskostnader er basert på antatt bruk av tid * sats 410.-

Dette budsjettet forutsetter at Naturvernforbundet Hordaland også får støtte til å gjennomføre det nasjonale prosjektet "Prøvekjøre ny sykkelstil"

Utgifter	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018
<i>Prosjektarbeid: 50% stilling. Tidsbruk for å drive Prøvekjøre.no i Hordaland og bidra med innhold til nettsidene. Samarbeid med sykkelbutikker/sykelimportører for utlån av el-sykler i fylket. Gjennomføre el-sykel stands med mulighet for å prøvekjøre på direkten og bestille ukesprøvekjøring. PR og mediaarbeid. Skrivning av gode transporthistorier til nettsidene. Deltakelse på Klimafestival i Bergen kommune hver vår og høst. Besøke ansatte og delta på kampanje for bedrifter. Drive kampanje der el-sykler vises fram og innbyggerne får bestille prøvekjøring på relevante steder. Rekruttere flere samarbeidsbedrifter i Hordaland slik at deres ansatte får benytte prøvekjøre. Koordinering, finansiering, rapportering, prosjektutvikling og identifikasjon av tiltak som fremmer tryggere og bedre sykling i Hordaland</i>	399 750	399 750	399 750	399 750
<i>Reisekostnader (møter med samarbeidspartnere og transport av utstillingen)</i>	10 000	10000	10000	10000
<i>Utstyr</i>	10000	10000	10000	10000
<i>Aktiviteter: økologiske boller/servering til utstilling, standskostnader og lignende</i>	5000	5000	5000	5000
<i>Materiell: brosjyrer, profilklær/materiell og handouts</i>	10000	10000	10000	10000
<i>Annonsering/profilering/drift av nettsidene</i>	10000	10000	10000	10000
<i>Revisjon og prosjektrengskap (ikke belastet prosjektet)</i>	3500	3500	3500	3500
<i>Arbeidstjenester prosjekter: grafisk materiell og videoer. Tilpassning nettsider.</i>	30000	30000	30000	30000
Til sammen	478 250	478 250	478 250	478 250

Inntekter	2015	2016	2017	2018
<i>Overføringer</i>		0	0	50 000
<i>Bergen kommune (søker almennyttig støtte)</i>	100000	100000	100000	100000
<i>Hordaland fylkeskommune (søker almennyttig støtte)</i>	200000	150000	150000	100000
<i>Inntekter fra Prøvekjørepartnere og arbeid overfor deres ansatte (eks. mva.)</i>	178250	228250	278250	78250
<i>Inntekter fra enkeltpersoner som prøvekjører dekker det nasjonale Prøvekjøre.no ny sykkelstil for ansatte og virksomheter</i>	0	0	0	0
Til sammen	478250	478 250	528250	328250

Sykkelimportører/butikker stiller for tiden med fire el-sykler på tre butikker i Bergen. Dessuten bidrar Naturvernforbundets frivillige med timer til gjennomføring av prosjektet.

Balanse	0	0	50 000	-150 000
----------------	----------	----------	---------------	-----------------